

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der
Vrienden (Quakers)

www.Quakers.nu

86e jaargang nr. 2

februari 2015

Frieda Oudakker bij het schilderen voor de vrede op zaterdag 17 januari 2015 in Deventer

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Minimum Abonnementsprijs:

Nederland €23,00 per jaar

Europa €29,00 per jaar

Wereldwijd €34,00 per jaar

Wil je meehelpen om alle kosten te dekken dan willen we je vriendelijk vragen of je bereid bent om €27,50 of meer per jaar te betalen met ingang van 1 januari 2014.
Bankrek. NL25 INGB 0000 009270 t.n.v. Maandblad De Vriendenkring te Ulvenhout.

Voor Europa is het minimum €29,00 en buiten Europa €34,- Voor buitenlandse abonnees geldt het IBAN: NL25INGB00000009270 en het BIC:INGBNL2A
Nieuwe abonnees en adreswijzigingen doorgeven aan Corien van Garderen
coriegarde@ziggo.nl of schriftelijk: Withof 4 - 4851 CL Ulvenhout

Redactieadres: Sytse Tjallingii Zwolle, 038-4608461/0640030923

E-mail adressen:

Redactie (kopij en inlichtingen) vriendenkringredactie@gmail.com

Administratie coriegarde@ziggo.nl

Verzending mjkuip@home.nl

Schrijver Sytse Tjallingii sytsemarlies@gmail.com.

Vaste medewerkers:

Martine Kuipers (verzending), Hylkia Nieuwerth (correctie), Wils 't Hart (kopij) Dick Kamminga (lay-out) Sytse Tjallingii (hoofd/eindredactie), Corien van Garderen (administratie). Martin Touwen (plaatsvervangend eindredactie)

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom!

Zie ook de tips en aanwijzingen voor auteurs op:

<http://Quakers.nu/nl/Vriendenkring/Tips%20%20voor%20Auteurs>

Sluitingstermijn kopij: 15e van iedere maand, tenzij anders afgesproken.

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Naast De Vriendenkring op papier staat De Vriendenkring in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld onze internet site: www.Quakers.nu
Er komen 1237 bezoekers per week op onze website

In dit nummer:

Van de redactie	4
Uit Louise's La: Ik durf te geloven	5
Ben je een kind van het Licht?	6
In memoriam Loek Warning (1933-2015)	8
Wijdingssamenkomst, Ieper, ...	10
Odysseus uit Bagdad. door Eric Emmanuel Schmitt:	11
Thuis komen	12
Schilderen voor de vrede.....	14
Verliezen we onze democratie ?.....	16
Licht in de ziel	20
De dappere Obadiah deel 2	21
De Kwaker	21
Op boosheid letten.....	24
Reflectie op een alternatieve veiligheidsstrategie.....	25
Transformatie, verlossing, redding.....	27
Daklozen in Londen	29
Quaker retraite	32
een Chinese wijsheid.....	35
Oproep aan ons Geweten	36
Wereld Labyrint dag.....	39
Quakers in stripvorm	40
Handen en Voeten	41
Zingen: Walk in the light	42
Wijdingssamenkomsten op Afstand.....	43
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	43
Vrienden in het hele land	44

Spreukjes - verzonnen door Erik Dries naar aanleiding van 'god is nowhere -> god is now, here'

God is in –

spirerend

Van de redactie

Ik zit in de stilte van de Quaker retraite in de St. Willibrord Abdij bij Doetinchem. Het thema is Licht. Ik begin hier met mijn redactioneel. Een golf van Licht komt bij me binnen door de stilte, de deelnemers, de monniken, de sneeuw buiten, de muziek en zang van de 'Living Spirit' (zie het artikeltje hierover).

We wandelden vanmorgen toen het nog sneeuwde buiten door de ongerepte sneeuw. De stilte was hoorbaar, door het zachte geruis van de vallende vlokken. Meditatief wandelend, met de Tai Chi nog in mijn systeem zittend zetten we stap voor stap in de zachte witte deken van kristallen. We liepen langzaam als door een magneet aangetrokken naar het kerkhofje waar de monniken begraven worden. Het is alsof de eeuwigheid op ons neerdaalt, terwijl het toch de neerdalende sneeuwvlokken zijn die zo vergankelijk zijn en snel kunnen smelten.

George Fox, vraagt ons of wij kinderen van het Licht zijn en of wij echt uit onze eigen ervaring spreken. Actueler kan het niet. De waanzin van geweld en haat slaat toe om dat wat getekend wordt. De getekende beelden worden gemaakt op grond van wat er geschreven en gesproken wordt over teksten, die zoveel jaren geleden ontstaan zijn. Wie echt ervaart om een kind van het Licht te zijn, weet zich onafhankelijk van het oordeel van anderen. Gelukkig komen velen tot het bewustzijn dat het nodig is om elkaar op te zoeken, relaties aan te gaan, respect voor elkaar te ontwikkelen, het anders en gelijkwaardig zijn van ieder mens op deze wereld in ons onbewuste te integreren.

Het innerlijk Licht, dat van God in ons allemaal, komt in deze Vriendenkring weer sterk naar voren in de verschillende bijdragen. Soms worden niet deze woorden gebruikt, maar vooral als ondergrond voor echte veiligheid in de wereld.

Ook al lijkt het Licht het vaak te verliezen, zoals in Syrië, Irak, Gaza, IS, Noorden van Nigeria, toch komt het telkens weer, vaak uit onverwachte hoek nog sterker naar boven, het zit in ieder van ons, laten we het laten schijnen!

Sytse Tjallingii (redactie)

Uit Louise's La: Ik durf te geloven

ingezonden door Lilian Backer, gevonden bij de spullen van haar moeder

Ik zal niet geloven in het recht
van de sterkste
in de taal van wapens
in de macht der machtigen.

Maar ik wil geloven
in het recht van de mens
in de open hand
in de geweldloosheid.

Ik zal niet geloven
dat de Liefde begoocheling is,
vriendschap onbetrouwbaar.
en dat alle woorden leugens zijn.

Maar ik wil geloven
in de liefde die verdraagt,
in de weg van mens tot mens,
in een woord dat zegt wat het zegt.

Ik zal niet geloven
dat oorlog onvermijdelijk is
en vrede onbereikbaar.

Ik wil geloven in de kleine daad ,
in de macht van de goedheid,
in de vrede op aarde.

Ik zal niet geloven
dat alle moeite vergeefs is
en dat de dood het einde zal zijn,

Maar ik durf te geloven
in de nieuwe mens,
in Gods eigen droom:
een nieuwe hemel
en een nieuwe aarde,
waar gerechtigheid woont.

In de rubriek "Uit Louise's La" publiceren we gedachten, gedichten en andere teksten die U en ons hebben getroffen. De titel komt voort uit de gewoonte van Louise Arriëns Kappers om knipsels van teksten, die haar troffen in een laatje op te bergen met de bedoeling daar ooit nog eens iets mee te gaan doen. Uit deze teksten zijn destijds door Sophia Gregorius een aantal losbladige bundeltjes met de bovengenoemde titel gemaakt voor gebruik tijdens de wijdingssamenkomst. De huidige rubriek is in haar nagedachtenis

Ben je een kind van het Licht?

You will say,
Christ saith this,
and the apostles say this;
but what canst thou say?
Art thou a child of Light
and hast walked in the Light,
and what thou speakest is it
inwardly from God?

(Quote by - George Fox) 1669

The following passage is from "The testimony of Margaret Fox concerning her late husband," from *The Journal of George Fox*, 1694. In this excerpt, which contains the famous "what canst thou say?" query, Margaret Fell is describing George Fox's "sermon" at the Ulverston steeple-house. It was the first time she had heard him speak.

And so he went on, and said, "That Christ was the Light of the world, and lighteth every man that cometh into the world; and that by this light they might be gathered to God," &c. I stood up in my pew, and wondered at his doctrine, for I had never heard such before. And then he went on, and opened the scriptures, and said, "The scriptures were the prophets' words, and Christ's and the apostles' words, and what, as they spoke, they enjoyed and possessed, and had it from the Lord": and said, "Then what had any to do with the scriptures, but as they came to the Spirit that gave them forth? You will say, 'Christ saith this, and the apostles say this;' but what canst thou say? Art thou a child of the Light, and hast thou walked in the Light, and what thou speakest, is it inwardly from God?" &c. This opened me so, that it cut me to the heart; and then I saw clearly we were all wrong. So I sat down in my pew again, and cried bitterly: and I cried in my spirit to the Lord, "We are all thieves; we are all thieves; we have taken the scriptures in words, and know nothing of them in ourselves."

Vertaling (uit "Leven uit het innerlijk Licht"):

De volgende passage komt uit "Het getuigenis van Margaret Fox over haar overleden echtgenoot," uit *Het Dagboek van George Fox*, 1694. In dit fragment, beschrijft Margaret Fell George Fox's "preek" aan het Ulverston steeple-house. Het was de eerste keer dat ze hem had horen spreken. Hierin staat het beroemde citaat "Wat zegt gij?"

En zo ging hij verder,
en zei dat Christus het
Licht der wereld was
en ieder mens die in de
wereld komt verlicht;
en dat zij door dit Licht
tot God gebracht
kunnen worden. .Ik
stond op in mijn
kerkbank en
verwonderde me over
zijn leer, want ik had
nog nooit zoiets
gehoord. En toen ging
hij door en sloeg de
bijbel open en zei: "De
Schrift bestond uit de
woorden van de
profeten en van
Christus en de
apostelen" en over wat
zij bespraken

verblijdden zij zich omdat zij het van de Heer hadden ontvangen".en hij
vervolgde: "Wat kan iemand met de Schrift beginnen, zolang hij niet tot de
Geest komt waaraan zij haar ontstaan heeft te danken? U zult zeggen:
"Christus zegt dit en de apostelen zeggen dat, maar wat hebt u te zeggen?
Bent u een kind van het Licht en hebt u gewandeld in het Licht en komt wat
u spreekt, uit uw innerlijk van God? ". Dit was zo'n grote openbaring, dat het
me in de ziel greep; en toen zag ik duidelijk dat we allemaal op de verkeerde
weg waren. Dus ging ik weer zitten in mijn kerkbank en huilde bitter. En in
mijn geest riep ik tot God: "We zijn allemaal dieven, we zijn allemaal
dieven, we hebben de Schrift letterlijk genomen en weten er in ons hart niets
van."

In memoriam Loek Warning (1933-2015)

Op 2 januari 2015 overleed Loek Warning thuis in Holten. Hij was weer thuisgekomen na een ziekenhuis opname en herstelperiode in een zorgcentrum in Deventer. Op 7 januari was er een drukbezochte afscheidsdienst in Holten.

In 1987, na enkele jaren attender te zijn geweest sloot hij zich aan bij het Genootschap. Hij had de Quakers al vaker ontmoet: tijdens de watersnoodramp in 1953, waar hij als vrijwilliger werkte, vanuit de tijd dat hij als jonge man 4 jaar in Zweden woonde en tijdens zijn opleiding in de gezondheidszorg, in Utrecht. Daar kwam hij in contact met Linde Lijftogt. Hij bleef een zoeker, was meer een agnost. Bij de Quakers voelde hij zich het meeste thuis, vanwege het ondogmatische karakter. De Quakergetuigenissen van vrede, rechtvaardigheid en eenvoud waren een groot goed voor hem. Ook het aspect van de stilte als oplossing voor strijdpunten waardeerde hij erg.

Hij was pacifist in hart en nieren en kwam op voor de zwakkeren in de samenleving.

Hij was een beminnelijke, veelzijdige, en vakkundig V(v)riend, die kon schilderen en meubels, orgels en blokfluiten kon maken en nog veel meer. Hij hield veel van de natuur. Zolang hij dat kon trok hij er op uit met zijn partner, Marianne Aldewereld, in de camper door Europa. Hij was een groot liefhebber van muziek en van gedichten. De prachtige muziek tijdens zijn afscheidsdienst, had hij zelf uitgezocht.

Vele jaren werkte hij in de geestelijke gezondheidszorg: als regio adjunct-inspecteur, als directeur van een tehuis voor daklozen in Almelo en daarna als begeleider van een dagactiviteiten centrum voor psychiatrische en ex-psychiatrische patiënten. Het 'er direct voor de mensen zijn' gaf hem veel voldoening.

Hij was vrolijk en enorm optimistisch, maar ook nonchalant, wat niet altijd gemakkelijk was voor zijn omgeving.

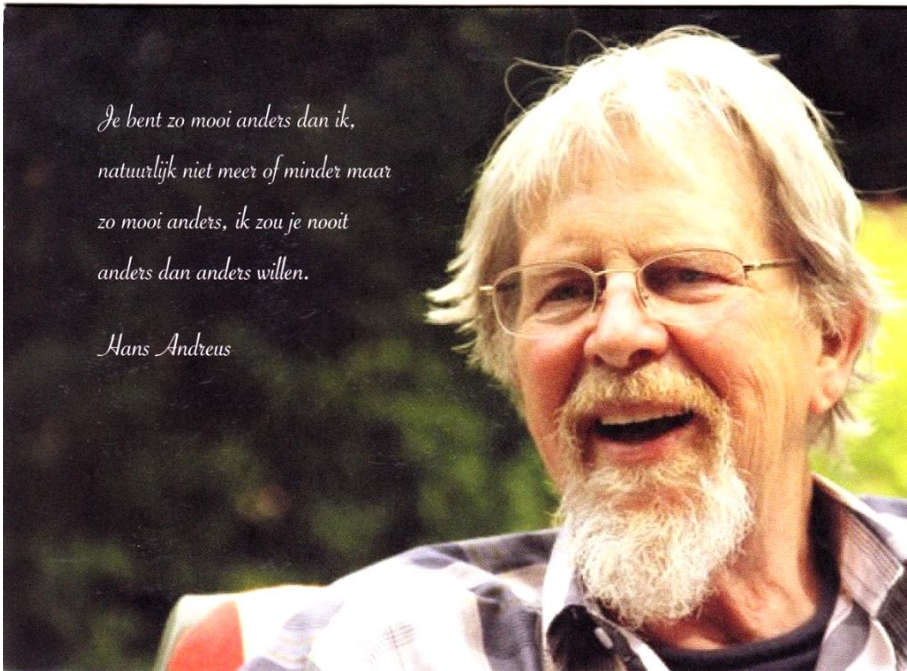
Zijn positieve houding en oprechte belangstelling voor zijn medemensen straalde hij in zijn omgeving uit. Als je bij hem was ontstond er al snel een sfeer van warmte en vertrouwen, die je helemaal op je gemak stelde.

In 2006 overkwam hem een ernstig ongeluk en lag hij 3 maanden in het brandwondencentrum in Groningen. Geestelijk bleef hij overeind en werkte hard aan zijn revalidatie. Geleidelijk ging hij fysiek achteruit; zijn

zenuwstelsel was aangetast. De laatste paar jaar had hij steeds meer hulp nodig. Prachtig was zijn 80ste verjaardag toen een uitgebreide vriendschaar aanwezig was. Loek wilde geen cadeaus, maar een bijdrage voor het hulpfonds. Dat leverde een flink bedrag op!

Sinds hij met Marianne in Holten woonde zagen wij hem niet zo vaak. Zo nu en dan werd er een wijdingsdienst bij hem thuis gehouden. Hij kwam wel naar Barchem voor (een deel van) de AV of naar de streekdag, als deze in Deventer plaatsvond. Ik bezocht hem nog in het zorgcentrum in Deventer. Heel veel hebben we gepraat. Ik kon toen niet vermoeden dat het de laatste keer zou zijn dat we zo fijn samen waren.

Een fijne Vriend is niet meer.

Pieter Ketner m.m.v. Hennie Jansen

Wijdingssamenkomst, Ieper,

door Kate Macdonald, clerk Belgium & Luxembourg Yeraly Meeting

In naam van de Belgische en Luxemburgse Jaarlijkse Samenkomst van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers), nodig ik u op zaterdag 7 maart 2015 graag uit op een speciale Wijdingssamenkomst, gevolgd door een lunch waarbij iedereen een gerecht meebrengt en deelt, in de Protestantse kerk te Ieper, in de Beluikstraat 19, 8900 Ieper om 12u00. We nodigen gasten van andere geloofsgemeenschappen uit, alsook mensen betrokken bij vredesinitiatieven, om zich bij de Quakers die regelmatig samenkomen in Brussel aan te sluiten zodat we samen de mensen herdenken die stierven en leden tijdens de Eerste Wereldoorlog. Deze Wijdingssamenkomst met lunch bijt de spits af van een reeks evenementen die we tot in 2018 willen organiseren en waarbij we stilstaan bij de tragedie van de Eerste Wereldoorlog op plaatsen in België en Luxemburg die een speciale band met de oorlog hebben.

Eerst is er een korte inleiding over de Quakers en de Quaker-bijeenkomst bij aanvang van de Wijdingssamenkomst. Tijdens onze Wijdingssamenkomsten wachten we in stilte en gaan we op zoek naar de aanwezigheid van God. Soms kan één van de aanwezigen de behoefte voelen om de groep toe te spreken. Hierbij zal de boodschap van zo'n 'predikant' in het Engels, Nederlands of Frans steeds herhaald worden in de twee andere talen.

Na de lunch wandelen we samen naar de Menenpoort. Daarna kan u verder gaan en het Flanders Fields Museum bezoeken.

Voor meer informatie over de activiteiten van de Quakers in België en Luxemburg neemt u een kijkje op onze website:

www.qkr.be.

We hopen dat u erbij kan zijn op 7 maart. Kunt u ons, liefst vóór eind februari, laten weten of u aanwezig kan zijn door een mailtje te sturen naar Sean Carroll op smcarroll@fastmail.fm

In alle vriendschap, Kate Macdonald
Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussels, Belgium

Odysseus uit Bagdad. door Eric Emmanuel Schmitt.

door Joke Hofman

Zijn bekendste boek, dat ook verfilmd werd, is: Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran (Meneer Ibrahim en de bloemen van de Koran).

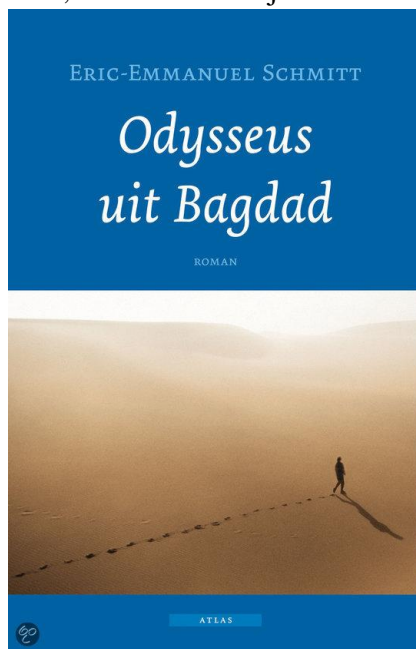
Wat ik altijd zo knap van Schmitt vindt, is, dat hij, ondanks de zwaarte van zijn onderwerpen, toch altijd een lichtheid behoudt.

In *Odysseus uit Bagdad* beschrijft hij de vlucht van een Iraakees uit Irak: een land en volk die zo mogelijk nog meer te lijden hadden van internationale economische sancties van de dictatuur van Saddam Hoessein dan Saddam zelf. (zie ook het artikel van Kees Nieuwerth in de Vriendenkring van januari)

De overleden vader (vermoord door de Amerikanen) 'reist' met de Iraakees mee en ze hebben samen soms ontroerende en ook wel humoristische gesprekken van hoog filosofisch niveau. Hij maakt van alles mee, o.a. als bootvluchteling.

Dit boek heeft er voor gezorgd dat ik er nog meer van doordrongen ben geraakt hoe ingewikkeld deze problematiek is, maar toch word je van Schmitts boeken nooit moedeloos.

Een aanrader! De meeste bibliotheken hebben het in hun collectie.

Thuis komen

door Willem Furnée

Nadenkend over de manier waarop ik iets zou kunnen meedelen over datgene wat ik op religieus gebied beleef kwam in mij op: 'Religie' is voor mij een vorm van 'thuis komen'. Thuis komen bij mijzelf.

Dat roept de vraag op: hoe kan dat, bij jezelf thuiskomen? Is dat niet een variant op het verhaal van Baron van Münchhausen die zichzelf met zijn paard uit het moeras trekt? Het lijkt onmogelijk! Iemand kan toch niet tegelijk 'bewoner' en zijn eigen 'thuis' zijn?

Maar deze schijnbaar onmogelijke opgave kan opgelost worden in een geestelijke ruimte, namelijk 'dat van God in ieder mens'. Bij mijzelf thuiskomen gaat namelijk voor mij veel verder dan vrede hebben met mijzelf, of zoiets. Ik kom pas echt thuis bij mij zelf, als ik in contact kom met de 'verborgen schat in de akker', met 'dat van God' in mij; als ik 'de tempel van de Heilige Geest' mag binnengaan, die de essentie is van mijn wezen, van ieder mens. Ja, misschien wel van alle levende wezens.

(Wie weet geldt dat zelfs voor mineralen. Mogelijk zijn zij wezens die volledige rust hebben gevonden in hun essentie en die daardoor zonder klagen, in een soort diepe meditatie onbeweeglijk op hun plek blijven om andere levende wezens te ondersteunen of te verbazen door hun stralende schoonheid die zichtbaar wordt als hun lichaam wordt gekleefd. Zij eisen niets maar zijn volledig dienstbaar).

Als ik bij mezelf thuis ben, vallen alle verlangens van me af. Er is 'shalom'. Op dat moment heeft mijn ego het nakijken, want ik heb het niet meer nodig. Het ego hoeft immers niet meer te vechten om mijn verlangens te vervullen! Want als ik thuis ben zijn ze vervuld.

Geen wonder dat het ego, bang om werkloos te worden, mij voortdurend dwarszit bij het thuiskomen door mij te verleiden mijn geluk te zoeken in alles wat de wereld te bieden heeft. In de bijbel vinden we dit gegeven terug in de verzoeking van Jezus in de woestijn, waar de grote Verleider probeert Jezus over te halen voor hem te buigen en zo heerser te worden over alle aardse rijken. Oh, wat is dat buigen verraderlijk en verleidelijk!

Uit ervaring kunnen we weten, en Jezus wist dat ook, dat macht en bezit geen vrede schenken, maar alleen honger naar meer. Ze wekken bovendien angst op. Angst om alles te verliezen.

Maar thuis-zijn, 'shalom', is een toestand van rust en wie thuis is, die verlangt niets meer. Die heeft nog maar één verlangen en dat is om ook andere mensen een thuis te bieden. En daarvoor kan het ego een prachtig

werktuig zijn. Want het ego heeft op zichzelf kwaliteiten die ook ingezet kunnen worden ten bate van anderen. Het geeft mij dan ook niet zo'n goed gevoel als mensen zeggen dat we erop uit zouden moeten zijn ons ego te verliezen. Naar mijn mening zou ik moeten proberen mijn ego te transformeren zodat het zich niet meer inzet voor mij persoonlijk, maar voor het algemeen belang. Mijn ego is dan niet meer dienstbaar aan mij, maar aan een hoger doel dat de mensheid dient. Zo kan mijn ego een instrument worden 'in Gods hand'.

De Quakersamenkomst waarin we in stilte en onderlinge verbondenheid samenkomen en de nadruk in de quakertraditie op het belang van een zuiver Onderscheidingsvermogen zijn voor mij belangrijke instrumenten om de weg naar mijn Thuis te vinden. Daarom voel ik mij thuis bij de Vrienden.

De toestand van voortdurend 'thuis-zijn' is mij (nog?) niet gegeven. In de praktijk zal ik dus nog heel wat met mijn ego te stellen hebben. Maar de gedachten die ik erover heb ontwikkeld maken mij het in ieder geval gemakkelijker om het lief te hebben!

14 januari 2014
n.a.v. een ingeving
tijdens de
Quakersamenkomst

Schilderen voor de vrede

door Marlies en Sytse Tjallingii

Op zaterdag 10 februari kwamen we met de Deventer Quakers bij elkaar in het centraal wonen project waar Frieda Oudakker woont

om te schilderen voor de vrede. Het idee ontstond in Deventer na de meeting op de derde zondag in oktober. Daar kwam de vraag boven: wat kan ik, kunnen wij voor vrede doen? We ontdekten toen

dat er veel schilders in de Deventer groep zijn. Zo ontstond de idee: wij kunnen voor vrede. Je kunt de schilderijen op de website www.Quakersnu.nl in kleur bewonderen We hebben samen een inspirerende dag beleefd, Misschien kunnen we de schilderijen

Frieda Oudakker liet een vredesduif ontstaan uit het duister

een oceaan van duisternis en ik verzuip in de nacht tot ik deze

Irene Peters schildert handen die licht en vrede geven

tentoonstellen ergens

Marlies Tjallingii haalt de inspiratie voor haar schilderij uit de tekst van George Fox: Er is

Marlies Tjallingii geïnspireerd door George Fox

duisternis kom in een oceaan van licht.

Je kunt de schilderijen op de website Quakers.nu in kleur bewonderen

Hier wordt licht en leven geschilderd

Verliezen we onze democratie ?

door Corien van Dorp

Een 3-tal zaken waarin QCEA in 2014 actief was en is, wil ik graag belichten:

1/ Op 17 december 2014 heeft het Europees Parlement een resolutie (R08-0277/2014) aangenomen welke de Palestijnen in principe –met een 2 staten oplossing- erkent;

overzicht van de landen die Palestina al erkennen

parallel lopend met een bevordering van ontwikkeling van vredesonderhandelingen.

2/ Op 5 mei 2014 is het Europees Instituut voor Vrede functioneel geworden, met als missie: een wereldwijde vredes agenda voor de Europese Unie door middel van bemiddeling en dialoog.

3/ Handelsverdragen tussen de EU, de VS en Canada met eigen arbitrage.

Een toelichting bij deze drie onderwerpen:

1/ Door middel van action alerts heeft QCEA bij de vrienden het in stemming brengen van de resolutie met betrekking tot de Palestijnen onder de aandacht gebracht. QCEA heeft conceptbrieven verzorgd die we hierover konden sturen naar de leden van het Europees Parlement om de belangen van de Palestijnen te steunen. Uiteindelijk hebben van de 697 leden van het Europese Parlement 498 voor deze resolutie gestemd, waaronder de vertegenwoordigers van 5 politieke partijen uit Nederland. De QCEA vraagt de briefschrijvers dan ook deze vertegenwoordigers hiervoor te bedanken. (zie de blog van 17 dec 14 van QCEA representative Alexandra Bosbeer).

Om te voldoen aan de bevordering en ontwikkeling van vredesonderhandelingen, worden de Palestijnen verzocht hun interne verdeeldheid bij te leggen en wordt Israël verzocht de –illegale- nederzettingen op te heffen. Bij deze vredesonderhandelingen kan het Europees Instituut voor Vrede een rol spelen.

2/ Het Europese Instituut voor Vrede is ingesteld door 9 overheden (8 EU en Zwitserland) en treedt op als onafhankelijk partner voor de EU. Door zijn prestige kan het op hoog diplomatiek niveau opereren en het heeft de vrijheid om met niet erkende militante groeperingen te spreken. Het budget voor de komende 3 jaar is gesteld op 3 miljoen euro per jaar (het militair budget bedraagt 520 miljoen per dag!). In december 2014 heeft de QCEA programma assistent voor vrede Tim Harman hierover een ‘background paper’ geschreven. Hij ziet dit budget punt als een belangrijke stap voor vredesoverleg, maar is tegelijkertijd bezorgd dat andere goed functionerende vredesinitiatieven beknot worden in subsidie, omdat er nu een budget voor vredesoverleg naar dit Europees Instituut voor de Vrede gaat.

3/ Een derde punt waar QCEA aandacht op heeft gevestigd, wordt gevormd door een aantal handelsverdragen die de EU wil aangaan dan wel al voor een groot deel is overeengekomen met de VS en Canada. Te weten: Het Transatlantic Trade and Investment Partnership’ TTIP met de VS ; met Canada het CETA-(Comprehensive Economic and Trade Agreement). In het augustus-september nummer 2014 van Around Europe heeft Chris Diskin hier 3 pagina’s aan gewijd. In november 2014 heeft corporate europe observatory een artikel hierover gepubliceerd met als titel ‘trading away democracy’.

“The risks to Canada of being sued by banks, insurers and holding companies will increase significantly with CETA.”

- from *Trading Away Democracy*

[Read the full report here](#)

het risico voor Canada (en Europa in de toekomst) om grote financiële claims te krijgen van banken, verzekeringen en grote bedrijven vanwege democratisch genomen besluiten stijgt aanzienlijk met CETA.

De NRC van 3 januari 2015 heeft hier zelfs 2 pagina’s aan gewijd.

De beslissing over deze handelsverdragen wordt genomen door het Euro-parlement. De belangstelling van de doorsnee Europese burger voor de verkiezing van hun vertegenwoordigers (eind mei 2014) was beperkt: ongeveer 30% opkomst. Dit soort handelsverdragen echter blijkt een grote invloed te hebben onze samenleving. Deze invloed wordt veroorzaakt doordat investeerders zoals onder TTIP gebruik maken van een eigen arbitrage 'overeenkomst over geschillen tussen investeerders en staten'. Dit leidt tot nieuwe rechtspraak die de rechtspraak en wetgeving van het land waarin is geïnvesteerd, overruled. En dit heeft reeds geleid tot enorme claims, waarbij het rechtssysteem van betreffende landen wordt ondermijnd. De in september 2014 benoemde nieuwe Europese Commissie met als president Jean Claude Juncker, zegt niet te accepteren dat de jurisdictie van het hof van de EU leden wordt beperkt door speciale regels voor geschillen tussen staten en investeerders. Hij wil niet dat dit naar het burgerpubliek wordt gepropageerd alsof de risico's niet zo groot zouden zijn, maar dat het vooral helpt investeringen te laten groeien.

In de QCEA blog van 17 december 2014 betreffende een 'circular economy', schrijft de programma assistent voor duurzaamheid van QCEA George Thurley, dat bij de presentatie van het werkplan van de Europese Commissie voor 2015 de 'circular economy' van tafel is geveegd. Een goede gelegenheid om de EU wetgeving te vereenvoudigen.

De idee van 'circular economy' is: reductie van de consumptie uit niet hernieuwbare bronnen en afval reductie; onzekerheid bestrijden met behulp van voorzieningen; zorg dragen voor economische reserves; stabiele werkgelegenheid etc.

De eerste vicepresident van de Europese Commissie, de heer Timmermans stelt dat hij verantwoordelijk is voor groeiende duurzaamheid van onze economie en samenleving, waarbij hij betere regulatie interpreteert als minder regulatie, vooral waar het milieu en sociale protectie betreft. QCEA is van mening dat dit een foute benadering is.

Link naar QCEA website:

Als je op internet zoekt naar het rapport “Trading Away Democracy”, waar ook QCEA aan meegewerkt heeft, dan krijg je de gevarencant van de grote EU handelsverdragen (CETA met Canada, straks TTIP met de VS) goed in beeld. Het gaat in beide gevallen om de arbitrage voorzieningen in die voorgenomen verdragen over geschillen tussen staten en investeerders. Dit rapport geeft goede voorbeelden hoe grote bedrijven in het geval van Canada grote schadevergoedingen eisen wanneer democratische besluitvorming ongunstig voor hen uitvalt. Ook indirecte macht wordt in het lobby circuit uitgeoefend door te dreigen met grote schade claims als overheden sommige besluiten zouden nemen. Twintig bladzijden Engelse tekst die zeer de moeite waard zijn. Natuurlijk hebben investeerders bescherming nodig, zeker als ze investeren in landen met dubieuze rechtspraktijken. Maar zowel de VS als de EU beschikken al over heel goede rechtssystemen. In Amerika op het niveau van de staten en daarboven op federaal niveau. In de EU zowel op nationaal niveau als daarboven op Europees niveau (Europese Hof). Eén van de redenen dat grote bedrijven zo blijven aandringen op het ISDS zou kunnen zijn, dat ze door hun eigen juristen daartoe geadviseerd worden. Bedrijfsjuristen zijn met arbitrage bekend en arbitrage is veel lucratiever dan rechtspraak, althans voor juristen, die bovendien aan beide zijden van de arbitrage tafel voorkomen. Een EU handelsverdrag met de VS is zo omvangrijk dat het een aardige goudmijn voor arbitrage zou opleveren.

Het rapport geeft voorbeelden van omstreden Canadese mijnbouw in Ierland, Spanje, Finland, Griekenland, Roemenië en Bulgarije, waar steeds de plaatselijke bevolking weerstand biedt en waar in sommige gevallen met miljarden claims bedreigd wordt. EU investeerders die buiten de EU, bijvoorbeeld in Canada willen investeren zijn overigens geen haar beter. In 2015 zullen de handelsverdragen hoog op de agenda staan. Een goede voorbereiding op verdere publieke meningsvorming is kennis te nemen van dit rapport. Verder wordt via de QCEA website al sinds een jaar regelmatig en blijvend aandacht gegeven aan dit onderwerp. (www.qcea.org)

Licht in de ziel

door Mohamed Jalal ad-Din Roemi

*O God schenk mij licht in mijn hart,
Licht op mijn tong en licht in mijn ogen,
licht in mijn oren,
licht aan mijn rechterzij,
licht aan mijn linkerzij,
licht boven mij en licht beneden mij,
licht voor mij en licht achter mij
en licht in mij zelf-
doe mijn licht toenemen.*

Uit Roemi van dag tot dag, Uitgeverij Synthese, 1 december

Mohamed (D)Jalal ad-Din Roemi
(geboren in Balch (Perzië) in
1207 - Overleden in Konya
(Turkey) in 1273)

Een Soefi mysticus

De dappere Obadiah deel 2

door Brinton Turkle
vertaling Jan Ramaker

De Kwaker

rubriek voor de jeugd

Hij was verrast toen hij merkte dat hij op de vloer lag. Rebecca knoopte zijn blinddoek af en maakte ook de touwen los waarmee hij vastgebonden was. De plank was afkomstig uit de houtschuur, die op een stoof (en dus niet op de railing van eens schip) was gelegd en de harpoen was alleen maar een bezemsteel! Moses en Asa stonden te lachen, maar Obadiah vond het helemaal niet leuk. De rest van de middag speelde hij vadertje en moedertje met Rachel. 's Avonds had hij zelfs bij het avondeten zijn verrekijker niet bij zich. En hij nam hem zelf niet mee naar bed.

De volgende morgen liep Obadiah wel drie of vier keer heen en weer voor de open deur van de werkkamer van zijn vader. Toen keek vader op van de brief, die hij aan het schrijven was en zei tegen hem: "Kom maar binnen Obadiah." Obadiah stond stijf als een plank naast het bureau van zijn vader en wist niet hoe hij moest beginnen.

"Is er iets mis?" vroeg vader.

"Vader, is het waar dat piraten worden gekielhaald?"

"Ja, dat is waar, dat gebeurt als ze gevangen worden."

"En worden ze ook opgehangen aan de hoogste mast?"

Obadiah Starbuck is een Quakerjongen van zo'n 7, 8 jaar, die zo'n honderd jaar geleden op het eiland Nantucket voor de kust van de Verenigde Staten woonde. Daar maakte hij een aantal belevenissen mee die in een serie boekjes met prachtige illustraties zijn vastgelegd. Marianne Boelsma ontdekte deze boekjes toen zij enige jaren geleden in Philadelphia was. Zij bracht ze voor de kinderen van de Nederlandse Jaarvergadering mee .

"Als ze slecht genoeg zijn!"

"Dan ....., dan .... wil ik geen piraat meer worden, ook al zijn ze nog zo dapper!"

Vader tilde Obadiah op en zette hem op zijn knie.

"Piraten zijn niet erg dapper, Obadiah", zei hij. "Ik heb nog nooit van een piraat gehoord die zo dapper was als je eigen grootvader."

"Wat heeft hij dan gedaan?"

"Hij is wel vier keer rond Kaap Hoorn gevaren."

"Wat is Kaap Hoorn, vader?"

"Kaap Hoorn is het uiterste puntje van het land in Zuid Amerika. Je moet er omheen als je naar de Chinese Zee wilt varen en het is daar erg gevaarlijk."

"Waarom?"

"Omdat er overal rotsen en klippen

onder water liggen. Er komen ook ijsbergen voor. Bovendien stormt het er bijna altijd. Twee keer heeft je grootvader er bijna schipbreuk geleden, maar iedere keer lukte het hem weer om zijn schip er heelhuids doorheen te loodsen en nooit verloor hij er een lid van de bemanning. Hij was zo'n dappere zeeman dat zijn bemanning hem een mooi cadeau gaf."

"Wat was dat?"

"Ik zal het aan je laten zien." Vader liep naar de hoge kast in de hoek van de kamer. Uit de bovenste la haalde hij een rood doosje. Hij maakte het open en .... daarin lag het mooiste wat Obadiah ooit gezien had.

"Een horloge!"

"Het lijkt op een horloge, Obadiah, maar het is speciaal voor zeelieden gemaakt. Ze noemen het een chronometer. Hij is heel erg nauwkeurig en daardoor kan je hem gebruiken om te berekenen waar het schip zich op zee bevindt." "Pak hem maar uit het doosje en bekijk hem eens goed."

Obadiah pakte hem heel voorzichtig uit het doosje.

Vader zei: "Draai hem eens om en kijk eens op de achterkant."

Er stond wat op de achterkant geschreven. Obadiah kon het niet goed lezen, maar één woord sprong er duidelijk uit:

"OBADIAH!" riep hij. "Dat is mijn naam!"

Vader pakte de chronometer en hield hem in licht van het raam.

Het goud en het kristal twinkelde in het zonlicht.

"Voor Obadiah Starbuck," las hij. "De dappere kapitein van het schip Bonaventura van de bemanning. 1798."

"Zo heet ik!"

"Ja, je bent naar je grootvader genoemd, Obadiah. Ik denk dat hij zou willen dat je dit uurwerk krijgt als je groot geworden bent. Ik zal het nu maar weer opbergen." En Vader borg de chronometer weer zorgvuldig op in de kast.

"Het is mooi weer vandaag, Obadiah. Pak je verrekijker en kom met me mee naar het dak."

Het was mooi weer. In de haven van Nantucket lag een walvisvaarder voor anker. Ze lag in de branding te rollen alsof ze er zo vandoor wou gaan. Verderop voorbij de branding zeilde een schip in de richting van Boston op het vasteland.

"Welke kant op ligt Kaap Hoorn, Vader?"

"Heel ver weg die kant op", wees Vader hem aan.

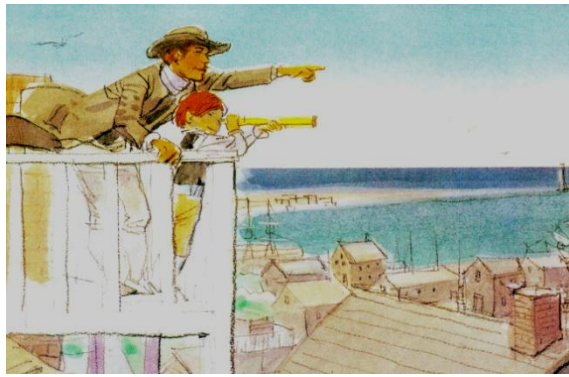
"Verder dan Frankrijk?"

"Veel verder."

"Op een dag zal ik hem zien", zei Obadiah.

Vader legde zijn hand op Obadiah's schouder.

"Dat denk ik ook", zei hij.

Op boosheid letten

Uit Mindfulness, voor een gelukkig leven van Thich Nat Hanh

De Zesde Aandachtsoefening

Bewust dat boosheid de communicatie lamlegt en lijden met zich brengt, beloven wij op de energie van boosheid te letten en deze, zodra die samen met de zaden van boosheid die diep in ons bewustzijn liggen opkomt, te herkennen en te transformeren. Er is ons alles aan gelegen om wanneer er boosheid opkomt niets te doen of te zeggen, maar juist aandachtig te ademen en te lopen om zo de boosheid te erkennen, te omarmen en er diep in te kijken.

We weten dat de wortels van boosheid niet buiten ons liggen, maar te wijten zijn aan onjuiste waarneming en gebrek aan begrip voor het lijden in onszelf en anderen. Door vergankelijkheid te overdenken kunnen we met de ogen van mede- dogen naar onszelf en naar degenen door wie onze boosheid is gewekt kijken en het kostbare van onze relaties herkennen.

We zullen Juiste toewijding beoefenen om ons vermogen tot begrip, liefde, vreugde en inclusiviteit te voeden en langzaam maar zeker onze boosheid, angst en ons geweld transformeren en anderen helpen dit zelfde te doen.

Thich Nat Han en Martin Luther King Jr

Reflectie op een alternatieve veiligheidsstrategie

door Johannes Borger

Tijdens het Quaker Peace and Service Consultation weekend heeft een van de deelnemers het over de zogenaamde *Ammerdown Invitation: security for the future, in search of a new vision* (zie website www.opendemocracy.net). Die visie bouwt voort op de observatie dat angst en onzekerheid toenemen in onze huidige maatschappij en zo een (potentiële) bedreiging vormen voor vrede. Het weinige wat erover wordt gezegd, spreekt me erg aan. Dus eenmaal thuis zoek ik de tekst erbij. Ik vind het een heel verfrissende manier van kijken naar de spanningen in onze moderne samenlevingen. Angst en onzekerheid nemen dus toe op allerlei fronten, zoals: extremisme in eigen land, onzekerheid over werk en inkomen, effecten van klimaatverandering, beschikbaarheid van water, olie en grondstoffen voor onze primaire levensbehoeften (o.a. voedsel, medicijnen, transport), overbevolking. De dreiging en onzekerheid die hierdoor ontstaat, wordt door onze supermachten traditioneel beantwoord met militair vertoon om bijvoorbeeld onze toegang tot natuurlijke hulpbronnen te verzekeren.

De *Ammerdown Invitation* wil een uitnodiging zijn voor een publiek debat over een alternatief veiligheidsbeleid: ‘Our better future lies not in rugged individualism and the survival of the strongest, but in recognising our common interdependence, using power to achieve goals equitably through cooperation’. Zij pleiten voor actieve betrokkenheid van burgers, naast een passend overheidsbeleid. Deze betrokkenheid helpt onze bedreigde bestaansveiligheid te verbeteren door lokale, nationale en internationale samenwerking te zoeken. In een omgeving van vertrouwen en samenwerking, zo stellen zij, kan onze kwetsbaarheid (zekerheid kan nooit 100% gegarandeerd worden) beter beklijken dan in een wereld waarin angst en geweld de boventoon voeren. Een effectieve veiligheidsstrategie reikt dus veel verder dan een militair program, en draagt bij aan de diverse uitdagingen rond klimaat, voedsel en toegang tot grondstoffen. We zitten dus in een paradoxale situatie, enerzijds evolueert vrede geleidelijk door de geschiedenis heen, als een dieperliggende doel van de schepping. Terwijl we anderzijds angst en onzekerheid zien toenemen tot in onze persoonlijke levenssfeer. De sleutel zou heel goed kunnen liggen in wat

volgens verschillende filosofen kenmerkend is voor onze tijd: een zich ontwikkelend burgerschap. Dit is zichtbaar, onder andere, in een beweging naar lokale organisatie, participatie, menselijke maat, en weerbaarheid (*resilience*) van gemeenschappen. Mooie voorbeelden daarvan zijn lokale voedsel-, zorg- en energiecoöperaties, lokale munten, ruilkringen, et cetera. Deze ontwikkelingen bevorderen de samenwerking die hierboven wordt bedoeld. Dat vind ik een hoopvolle tendens.

Het traditionele Quaker-werk richt zich op: actie tegen wapenhandel, bewapening, defensiebudgetten en militair ingrijpen; QUNO (Quaker United Nations Office) laat

zien hoe water- en grondstofproblemen op een goede manier kunnen worden opgelost door samenwerking; er is veel ervaring met conflicthantering en communicatie; QCEA en QUNO richten zich op internationale vredesmissies, vredesdiplomatie, ongelijkheid en armoede, klimaatverandering en mensenrechten.

Wat kunnen wij als Nederlandse Quakers nog meer doen voor vrede en veiligheid? Kunnen we leren van wat andere Quakers doen en ons bijvoorbeeld (meer) inzetten voor klimaat en tegen wapenhandel, om maar eens wat te noemen? Het basisinkomen steunen en andere vormen van een duurzame en solidaire economie bevorderen?

Hoe staan we daar in, hoe kijken we daarnaar? Wat is onze visie? De *Ammerdown Invitation* biedt best mooie aanknopingspunten om na te denken over een brede visie voor een alternatieve veiligheidsstrategie voor ons land. Een visie die ons wellicht zou kunnen verbinden en inspireren.

Transformatie, verlossing, redding.

Een serie van persoonlijke overwegingen van Harvey Gillman over enkele sleutelwoorden in het Quakerisme.

Vert. Nel Bennema Uit: The Friend, 31 okt. 2014

Bij verschillende gelegenheden werd mij gevraagd of ik “gered” was. Er werd mij nooit gevraagd of ik verlost was of getransformeerd. Toen ik op een conferentie eens het woord transformatie gebruikte was een oudere Vriend bijzonder verontwaardigd. Ze daagde me uit: “Waarom zou ik getransformeerd zijn?”. In zijn Swarthmore lezing stelde Ben Pink Dandelion dit jaar: “Wij leven in de verwachting getransformeerd te worden”. Is dat zo? En hoe zou het zijn wanneer wij als individuen en als een gemeenschap werden verlost, getransformeerd of zelfs gered? Hele theologieën hebben zich rond deze woorden ontwikkeld. In de Joods-christelijke traditie betekent “verlossing” teruggebracht worden, vrijgekocht – uit slavernij of gevangenschap- letterlijk en als metafoor. “Getransformeerd” worden betekent dat je van gedaante bent veranderd: je hele lichamelijke, geestelijke en spirituele gesteldheid. “Redding” betekent gered worden uit zonde en lijden – gered om het goddelijke wereldrijk zelf tot stand te brengen en daarin te leven.

Verschillende religies, zelfs verschillende geestelijke stromingen binnen religies, bieden verschillende theorieën. Wat zeggen wij, of wat zouden wij Quakers hierover kunnen zeggen?

De eerste Vrienden waren weliswaar niet zo geobsedeerd door de menselijke zondigheid als hun Puriteinse medemensen, maar zij riepen toch ook anderen op om door de innerlijke werking van Christus in hun hart hun eigen wil niet meer te blijven volgen. Zij geloofden in een innerlijke universele Christus die kon spreken tot Joden en Moslims alsook tot de “afvallige” Christenen waardoor zij zich voelden omringd. Velen van hun Christelijke critici beweerden dat Quakers de werkzaamheid van het “lijden en de kruisdood” van de historische Jezus, die tot het hart van het Christendom behoorden: het verlossende offer van Christus, ontkenden. Door zich te richten op het licht van Christus, die in de woorden van Fox “de kapitein was

van hun verlossing”, en daardoor bewust van hun duisternis, beweerden Quakers dat mensen konden worden getransformeerd, en dat verlossing kon worden verkregen door de innerlijke reis naar de innerlijke Christus. Voor Calvinisten kon dit innerlijke licht verkeerd worden begrepen, nl. als een menselijk innerlijk licht. Sommigen gingen zelfs zo ver dat zij de Vrienden beschuldigden van atheïsme (dit debat duurt nog voort).

Wat betekent dit allemaal voor ons vandaag de dag? Veel Britse Vrienden zouden zich ongelukkig voelen bij de veronderstelling dat wij in zonde gevallen zijn en gered zouden moeten worden uit onze zondigheid. Wij zien de schepping niet als het losraken van de schepper, zelfs als we aarzelen om deze woorden te gebruiken. Sommigen van ons zouden zelfs volhouden dat het vinden van je eigen zelf en het omhelzen van de schepping deel zijn van de ontdekking van dat van God in ons. In het Judaïsme wordt gesproken van *tikkun olam*, het herstel van de wereld, een bewustzijn van haar gebrokenheid en pijn, maar ook de mogelijkheid van geïnspireerde actie om de wereld een betere plaats te maken. Het Hassidische Judaïsme spreekt ook van het herwinnen van de scherven van licht die opgenomen zijn in het duister.

Leven we in de verwachting van transformatie? Ik zou willen antwoorden, met Martin Buber, : "Iedere waarlijke ontmoeting is een openbaring van het goddelijke; iedere daad is in potentie een daad van verlossing – niet in een gehoopte toekomst, maar in het hier en nu."

Ben ik dus verlost? Het antwoord dat ik heb gegeven aan de vraagsteller kan niet een ja of een nee zijn, want hoe kan ik zelfs maar weten wat de vraag betekent voor degene die hem stelt?

Mijn antwoorden op mijn eigen innerlijke vragen zijn: “voortdurend”, “God alleen weet het”! Als verlossing, redding en transformatie ook maar iets betekenen (en het zijn geen woorden die ik iedere dag gebruik!), beschrijven zij voor mij niet een staat-van-zijn. Zij beschrijven het proces van het levend zijn. Zij zijn ook niet lineair. Zij zijn als een spiraal die in zichzelf terugkeert: een leven van wijsheid en dwaasheid, openbaring en verblind zijn, kwetsbaarheid en kracht, een bewustzijn van duisternis en een vertrouwen in het licht.

En hoe kan ik getransformeerd zijn als jullie, mijn zuster, mijn broeder nog steeds verlangen naar transformatie?

Hoe kunnen wij heel zijn als de wereld gebroken is?

Daklozen in Londen

tekst en tekeningen door Irene Peters

Heel wat jaren van mijn leven heb ik naar dit moment uitgekeken. Ik ben nu net 70, maar toen ik 27 was, ging ik in mijn eentje naar Londen, waar ik een grote schok te verwerken kreeg. Ik stapte in Euston Station uit de trein en het eerste, wat ik zag, waren daklozen. Niet van die hippie-achtige types –ja, die ook. Ook geen zwervers –ja, die ook. Het was veel erger: er waren ook oude mensen bij. Dit beeld heeft me nooit meer losgelaten. Het was in de jaren '70 van de vorige eeuw. Ik heb een nacht met de daklozen in het park doorgebracht. Deze belevenis heeft mijn maatschappelijke blik verruimd. Ik kreeg er een mystieke ervaring bij. Voor mijn tijdelijke maatjes was het vooral doffe ellende. Pas nu besef ik, dat je nooit helemaal in de schoenen van een ander kan staan.

Ik moet mezelf een soort van gelofte hebben afgelegd, dat ik terug zou komen, om iets te doen voor daklozen. Inmiddels is het 2015. Afgelopen kerst was ik in Londen en ik heb de Union Chapel in Islington gevonden. Hier organiseerde de Quaker Homeless Action een opvang voor daklozen, tussen 23 en 30 december, zodat deze mensen, als ze dat zouden willen, tenminste tijdens de kerst onder dak zouden zijn. Wat er geboden werd: eten, kleding, douches, gezelschap, spelletjes en een rijdende bibliotheek, waarvan veel gebruik gemaakt werd. De Union Chapel blijkt echt een sociale functie in de wijk te bekleden. Niet alleen is er door de week een eetcafé, maar ook is er elk weekend het Margins Homelessness Project. Zij biedt elk weekend opvang voor daklozen. (Daklozen mogen geen lid worden van een bibliotheek, omdat ze geen adres hebben.) Deze activiteit duurt het hele jaar door. In The Friend van 19 en 26 december staat een uitgebreid artikel over dit onderwerp. Op de website van Quaker Homeless Action is veel informatie te vinden. www.QHA.org.uk. Na allerlei avonturen en zoek, sprak ik twee vrijwilligers aan met de woorden: "Ik wil wel afwassen." Zo bleek het niet te werken. Ze hadden vrijwilligers genoeg en bovendien moest je daar eerst een training voor volgen. Wel mocht ik om 3 uur terug komen, voor

een kop thee. Intussen ging ik de buurt nog maar eens verkennen en ook wat tekenen. Op mijn wandeling zag ik ergens een zwerver in een kerkportaal zitten, gehuld in een prachtige, kleurrijke deken. Op de terugweg zat er nog een man naast en er ging mij een licht op: ze zoeken elkaar op!

Met de verkopers van de daklozenkrant, de 'Big Issue', klikt het wat mij betreft meestal wel. Zoals die Pakistaanse vrouw, van wie ik het krantje kocht. Ze vloog mij om de hals en moest vreselijk huilen; ze was behoorlijk van streek. Ze had geen geld, om eten voor haar baby te kopen—ze wees het me aan in de supermarkt. Dus heb ik haar boodschappen maar betaald. Ze vertelde, dat ze nog 6 kinderen had. Ik gaf haar nog maar een extraatje en met een knuffel namen we afscheid.

Deze mensen worden door de maatschappij met de nek aangekeken. Het verkopen van de Big Issue biedt ze dan een mogelijkheid, om er heel langzaam bovenop te komen, om zelf aan hun situatie te werken. Deze verkopers zijn ook niet allemaal dakloos; er zijn ook gewoon heel arme mensen bij.

Wat ik in de Union Chapel zag, was veel erger. Om 3 uur liep ik de steeg in, achter de kerk. Daar stonden al wat mensen. Zo was er een man, in een prachtig zwart pak, met gepoetste schoenen en een smetteloos schone paarse deken, die over zijn schouders hing. Later zag ik, dat zijn blik wel erg naar binnen gericht

was. Ook liep er een man met een rood hoofd, die zo gebogen liep, dat het leek, alsof dat hoofd er elk moment af kon vallen. We werden een voor een binnen gelaten. Je moest je voornaam zeggen en die werd dan op een kaartje geschreven. Door een smalle gang, waar tekeningen hingen, kwam je in een ruimte met tafels en stoelen. In de aangrenzende ruimte werd gekookt. Ik kreeg een kop thee met de woorden: "Ga maar ergens zitten". Goed. Er was een Caribische man, die grapjes zat te maken, waar niemand op in ging. Verder zei niemand iets en ik wist ook echt niet, wat ik zou moeten zeggen. Om veel van die mensen hing een sfeer van volkomen geïsoleerd zijn. Toen kwam er een vrouw binnen, achter een rollator. Vriendelijk gezicht, iets ouder dan ik, denk ik. Wel heel erg in zichzelf gekeerd. Ze had een mooie groene jas aan, die echter met een veiligheidsspeld dicht zat. Ze kwam bij mij aan tafel zitten. Iemand zette een schaal met kersen op tafel. Ik nam er

een paar en in een impuls schoof ik de schaal naar haar toe. Zij legde een verfrommeld zakje chips op tafel en nam een grote hand vol met kersen. Ik kon er de humor wel van inzien; misschien had ze ook wel gewoon honger. Ik had haar wel een knuffel willen geven- ze deed me aan mijn moeder denken –maar iets hield me tegen.

Ik heb nog eens goed om me heen gekeken, maar toen een vrijwilligster mij vroeg, of ik wou douchen, begreep ik, dat ik beter kon gaan. Iets doen kon ik hier toch niet, al heb ik ze wel een donatie gegeven. Buiten in de steeg hing een grimmige sfeer; er

stonden mannen met honden en de vriendelijke Quaker bij de ingang stond zo, dat niemand er in, of uit kon.

Vanuit de bus, richting hotel, bij Kings Cross, zag ik een dakloze in een deken tegen een gevel zitten. Het werden er steeds meer. Vooral in Oxford Street, bij de halte Marble Arch; daar zaten ze gewoon in een rij. Nee, ik had niet het gevoel, dat ik me daarmee moest bemoeien.

Wie zijn nu die daklozen? In Engeland is de kloof tussen arm en rijk veel groter en is het veel erger—het zijn er veel te veel. Hier in Nederland kan het ook gebeuren. Denk aan echtscheidingen, huiselijk geweld, huurschulden en noem maar op. Ja en ook psychiatrische patiënten, drugs en drankverslaafden enz. In Londen zijn de huren dan ook nog eens heel erg hoog en er zijn huizen, die er van buiten prachtig uitzien, maar niet onderhouden worden; zo hoorde ik van een vriendin, die in Londen woont.

Ik kan de dakloosheid niet oplossen. Dat is een zaak van de politiek en de charity. Uiteindelijk zullen de mensen het toch zelf moeten doen; weliswaar met hulp. Maar ik kan, mag iets betekenen voor de dakloze medemens, die op mijn pad komt. Door hem of haar het gevoel te geven, ertoe te doen. Dit kan voor die persoon het begin zijn van meer zelfvertrouwen. Ik moet, of hoeft niet zo nodig meer. Maar deze mensen heb ik voor altijd in mijn hart gesloten.

Quaker retraite

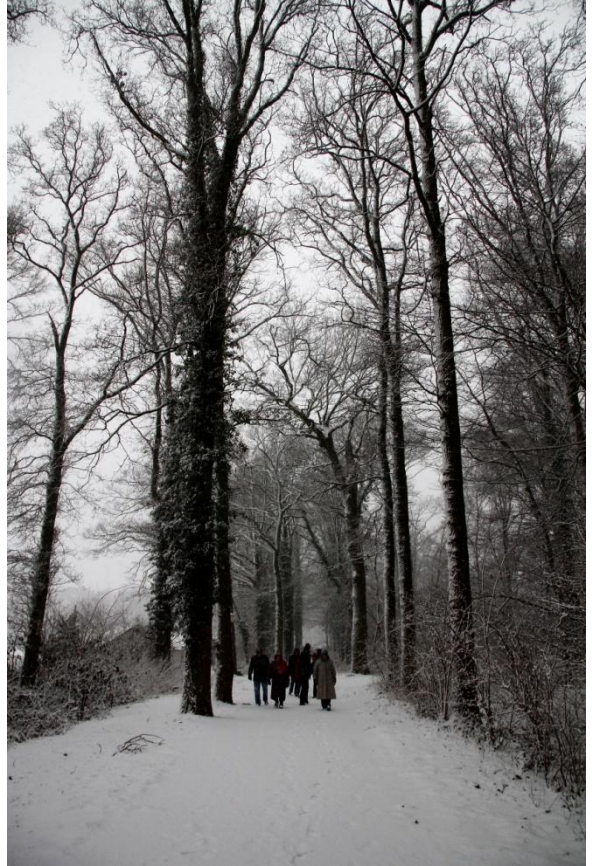
Thema : Licht

door Marianne van der Zee

Vrijdag 23 Januari 2015 om 16.30 kwam ik aan bij de St. Willibrord Abdij bij Doetinchem. Ik heb de bagage uit de auto gehaald. Zoals gewoonlijk leek het wel of ik ging verhuizen, dus een paar keer naar de kamer gelopen met mijn spullen. Gelukkig geen trap en tot mijn grote genoegen een eigen toilet op de kamer. Een prachtig uitzicht op de bosrand met daarvoor grasland. Een knus kamertje waar, bij een tweede inspectie, ook nog een eigen douche bleek te zijn die ik ook nog naar beneden kon schuiven om hem aan te passen aan mijn niet al te uitbundige lengte. Helemaal goed dus. Toen naar de thee en koffie waar ik bijna niemand kende, maar aangezien het een Quaker retraite was gaven ze

me het gevoel dat ik er al jaren bij hoorde. Vervolgens kwam de broodmaaltijd, gevolgd door de afwas. Inmiddels hadden we ook kennis gemaakt met de gastvrouw die het hele weekend bij ons zou zijn en ons prima verzorgd heeft en er helemaal bij hoorde. Aan onze tafel was de samenkomst van de mensen met een dieet, wat soms een lichtelijk hilarisch beeld opleverde van allerlei potjes, pannetjes en bordjes waardoor de tafel bijzonder vol stond. Maar waar ook veel van werd gedeeld.

Toen was er een Wijdingssamenkomst van een half uur gevolgd door de introductie van de retraite. Daar gaven we een antwoord op de vraag: Wat betekent het Licht voor je en wat geeft het je? En er werd afgesproken hoe we met elkaar om zouden gaan en met de stilte. Dat eerste is natuurlijk

stilte in de sneeuw

tijdens de hele retraite geen enkel probleem geweest. Wat betreft het omgaan met de stilte beperk ik me tot de opmerking dat ik niet de enige was die meerdere malen verzocht werd om alsjeblieft stil te zijn omdat we in de stilteruimte zaten.

Mijn antwoord op de vraag wat het Licht voor me betekent ben ik helemaal kwijt. Ik heb in mijn leven al vele vormen van delen uitgevoerd, zoals mededelen, indelen (ver)oordelen..... maar delen met een groep mensen en dan ook nog meer dan 1 woord of een kort zinnetje vond ik doodeng. Ik heb wel iets vanuit mijn hart gezegd, wat het was weet ik niet meer, alleen dat ik al ontroerd was door iets wat Willem had gezegd.

Bovendien was het voor mij heel bijzonder om Willem weer te zien. 10 jaar geleden was hij bij me geweest toen ik in Zeeland woonde en een brief had geschreven om het lidmaatschap aan te vragen.

Omdat het toen een geografisch probleem was (ik zou ieder keer naar Den Haag moeten komen vanuit Zeeland) heb ik toen langzamerhand met pijn in mijn hart besloten om dat niet te doen. Maar na 10 jaar was ik er nu dan eindelijk.

Na de introductie hebben we geluisterd naar het eerste deel van The Living Spirit en van daaruit een gesprek gevoerd vanuit de Stilte.

The Living Spirit was de rode draad van de retraite. Iedere dag een stukje erbij. Indrukwekkende teksten en muziek, een Quaker wijdingssamenkomst wordt daarin prachtig en heel erg duidelijk beschreven. Door de combinatie van tekst en muziek kreeg ik het gevoel dat hoorde bij de fase van de bijeenkomst die werd beschreven.

Een voorbeeld is het allereerste begin, dat beschrijft hoe we ons voelen als we binnenkomen.

Dat is als volgt:

Living - living

Living the life of the busy
Tied to the daily commitments

Leven - leven

Het leven van drukke mensen
Gebonden aan de dagelijkse
beslommeringen:

Waarbij de muziek hetzelfde gevoel oproept als het liedje 'Opzij, opzij, opzij, maak plaats, maak plaats, maak plaats, we hebben ongelofelijke haast' van Herman van Veen. Dan wordt de rest van de bijeenkomst beschreven waarbij de muziek mooi is aangepast aan iedere fase.

Tijdens de retraite op zaterdag en zondagmorgen hebben we ook 2x Tai Chi gedaan. Dat wil zeggen andere

mensen uit de groep. Ik had een jaar Tai Chi gedaan en dat was zo spiritueel dat ik spontaan herinneringen kreeg aan de geur van het magnesiumpoeder dat ik op mijn handen moest doen toen ik als kind verplicht op gymnastiek zat.

De eerste keer Tai Chi heb ik dus maar gewoon voorbij laten gaan en ben gaan breien. Bij de tweede keer was ik ook zoiets van plan, maar op de een of andere manier heeft Wils me zonder enige moeite de trap op gepraat en toen ik zag hoe Tai Chi gegeven door Marlies eruit zag ben ik meteen mee gaan doen. Het was een ervaring die ik iedereen kan aanbevelen, met of zonder gewrichtskwalen. Ik ben beide dames dan ook zeer dankbaar voor deze ervaring.

Een andere bijzondere ervaring was de Sacred Dance gegeven door Frieda op zaterdagavond en zondagmiddag. Behalve gymnastiek is ook dansen niet echt een hobby die bij me past. Maar omdat Frieda leiding aan het dansen gaf als Frieda, was mijn schroom na een paar tellen helemaal weg.

In het begin werd er veel hardop geteld door velen, het principe van dansles : 1,2,3,4, voor, achter enz. Na een korte tijd begon dat opeens een vloeiend geheel te worden en kwamen onze beweging en de muziek bij elkaar. Het was opeens niet erg meer dat als we één stap opzij moesten doen, ik er drie moest doen omdat mijn benen een stuk korter zijn dan die van mijn burens. Het vloeiende gewoon allemaal heerlijk. Zondag voordat we weg gingen

hebben we de dans die 'De Bron' heet nog een keer gedaan. Nooit geweten dat dansen zo leuk kan zijn.

Voordat we de laatste Sacred Dance deden heeft iedereen verteld wat het thema haar of hem gebracht heeft. Alle bijdragen waren mooi, daarom wil ik er niet 1 uithalen om daar de nadruk op te leggen.

Onderweg naar mijn huisje en mijn poezen realiseerde ik me dat de stille bijeenkomsten ontzettend veel bij me los hebben gemaakt. De tweede nacht ben ik grotendeels bezig geweest met een poging om enige orde te brengen in alle emoties en gedachten die door mijn hoofd en lijf waren gaan dwarrelen en ervoor zorgden dat ik niet kon slapen. Zonder enig resultaat trouwens, hoe meer ik nadacht hoe groter de chaos. De orde kwam zondag helemaal vanzelf tijdens de Tai Chi en in het gesprek vanuit de stilte kreeg ik achter elkaar antwoorden op mijn vragen en twijfels door wat de anderen vertelden. En nee, ik kreeg het nog niet voor elkaar om zelf iets te zeggen vanuit de stilte.

Normaal gesproken heb ik altijd heel veel moeite met afscheid nemen, deze keer voelde het niet echt als een afscheid. Het was meer een hele dikke knuffel die je geeft als iemand gaat werken, en straks weer thuis komt. Zo is het denk ik ook, sommigen zal ik bij de meeting zien maar iedereen neem ik mee in mijn hart. Dank je wel allemaal en in het bijzonder Frieda, Marlies en Wils (in alfabetische volgorde) dank voor jullie werk en voor jullie aandacht.

een Chinese wijsheid.

Als er licht is in de ziel
zal er schoonheid zijn in de mens.
Als er schoonheid is in de mens
zal er harmonie zijn in het leven.
Als er harmonie is in het leven
zal er rust zijn in het land.
Als er rust is in het land
zal er vrede zijn op aarde.

Oproep aan ons Geweten

Dit is de eerste van een serie artikelen over Quakers en klimaatverandering van het Bureau van de Quaker bij de Verenigde Naties, (www.quno.org), september 2014

Quaker ervaringen met de klimaatverandering

Het Quaker VN-Bureau (QUNO) beschouwt antropogene (als gevolg van menselijke activiteiten) klimaatverandering als een symptoom van een grotere uitdaging: hoe kunnen we duurzaam en rechtvaardig leven op deze aarde. In ons werk, benaderen we de klimaatverandering als 'concern' voor vrede en gerechtigheid.

Wij erkennen dat het huidige en ongekende tempo van uitstoot van broeikasgassen waarschijnlijk zal leiden tot een gemiddelde temperatuurstijging op aarde, als we er niets aan doen. Deze temperatuurstijging zal extreme nadelen voor de mens opleveren. Wij erkennen het verband tussen antropogene klimaatverandering, de wereldwijde economische onrechtvaardigheid, ongekende niveaus van consumptie en de voorspelde onbegrensde economische groei op een planeet met beperkte natuurlijke hulpbronnen.

Wij erkennen dat catastrofale antropogene klimaatverandering niet onvermijdelijk is als wij, de familie van de mensheid, er voor kiezen om nu te handelen.

Wij richten ons op de gevolgen van de klimaatverandering voor het leven van mensen. Wij willen benadrukken hoe sterk deze effecten zijn op vredesopbouw, op preventie van gewelddadige conflicten, voedsel & duurzaamheid en mensenrechten. Wij willen de internationale inspanningen ondersteunen, om de rechten en de waardigheid van de mens te handhaven en die gericht zijn op een eerlijke, voldoende en doeltreffende internationale overeenkomst over klimaatverandering af te sluiten.

Wij worden ondersteund door Quaker gemeenschappen die deze uitdaging zien als een gewetensoproep. Een oproep waarbij zij herkennen dat er een persoonlijke en collectieve verantwoordelijkheid is om nu te waarborgen dat de armste en meest kwetsbare bevolkingsgroepen en al onze toekomstige generaties, niet zullen lijden als gevolg van onze activiteiten.

Uit het voorwoord:

QUNO Genève heeft deze publicatie gemaakt als een vorm van getuigenis bij het aangaan van antropogene klimaatverandering door liefde en actie, in plaats van angst. De mensen die geportretteerd zijn komen uit onze wereldwijde Quaker gemeenschap, van Afrika naar Europa, Azië-Pacific naar de Amerika's.

Benjamin Köhler

Duitsland

Benjamin plande een carrière in internationale ontwikkeling. Als student bracht hij een tijd door in Soedan waar hij werkte met straatkinderen. Daar

begon hij het verband in te zien tussen de uitstoot van broeikasgassen door de geïndustrialiseerde landen en klimaatverandering, woestijnvorming en het niet meer zelfvoorzienend in voedsel te zijn van mensen. "Klimaatverandering is een van de belangrijkste kwesties waar de mensheid mee moet leren omgaan. Het zal alle delen van ons leven beïnvloeden. Het is niet voor iedereen mogelijk om op de manier te leven die wij hebben in de geïndustrialiseerde landen hebben, met overconsumptie en onbeperkt vrij reizen. "

"Iedereen moet dezelfde mogelijkheden en dezelfde rechten hebben. Wanneer slechts een paar mensen misbruik maken van de natuurlijke hulpbronnen geven we in feite deze mogelijkheden niet aan andere mensen. Als iedereen dit deed, zouden onze middelen op deze planeet binnen enkele decennia verdwenen zijn. Ik begon te denken, "Waarom moeten we altijd proberen om andere landen te "ontwikkelen" in plaats van om onze eigen samenleving te veranderen?" We moeten onze manier van leven heroverwegen om meer eenvoudig te leven, waarin we niet overmatig gebruik van natuurlijke hulpbronnen. "

Bij zijn terugkeer naar Duitsland, veranderde Benjamin zijn studie van ontwikkelingssamenwerking naar energie en milieubeheer in de industriële landen. Hij begon in zijn eigen leven veranderingen aan te brengen. "Eerst heb ik eenvoudige dingen veranderd zoals het overgaan op groene stroom en te proberen om vliegen te voorkomen. Ik neem treinen en bussen en in het dagelijks leven gebruik ik alleen een fiets. Ik

blijf zo veel mogelijk bij de regionale en biologische voeding." Dit soort acties lijken Benjamin veel gemakkelijker dan grootschalige politieke veranderingen.

"Soms," zei hij, "moet je voorkomen om het dagelijkse nieuws of de internationale onderhandelingen te volgen, want het geeft je het gevoel dat er niets verandert. Het draait allemaal om de economische groei en niets anders. Het is motiverender wanneer je je richt op veranderingen die je echt kunt beïnvloeden en die je ziet in je gemeenschap, jouw stad, jouw familie. "

Benjamin praat veel over persoonlijke relaties en het werken door middel van keuzes met vrienden en familie. "Soms is het een grote uitdaging om niet je motivatie te verliezen, maar het helpt als je vrienden om je heen hebt die geïnteresseerd zijn in vergelijkbare problemen. Het is een lang proces, kleine stappen. Vrienden beginnen biologisch te kopen . Ze beginnen hun gedrag te veranderen naar een meer duurzame manier van leven. Ik denk dat we nu bijna allemaal een groen stroom contract hebben. Het brengt weer hoop, het gevoel dat het niet waardeloos is wat je doet." Benjamin werkt nu bij een zonne energie onderzoeksinstituut aan transitie van het energiesysteem. Hij omschrijft die als " praktische problemen waarmee mensen in hun leven worden geconfronteerd, zoals energievoorziening, gebouwen, water, voedsel. Ik heb niet het gevoel dat deze onderwerpen echt op de top van de agenda staan niet in Europa, niet in Duitsland. Je hebt het gevoel dat er niet de politieke wil is om duurzame energie vervroegd in te voeren. De situatie is zo moeilijk dat 50% van de zonne-energie bedrijven in Duitsland failliet zijn of dicht bij een faillissement. "

"Het zou meer ondersteunend te zijn om te voelen dat klimaatverandering, voedselzekerheid, water veiligheid op de top van de politieke agenda stonden. We hebben alleen deze planeet. Ik zou graag kinderen willen krijgen en ik wil ze een planeet nalaten waarop zij een goed leven en een goede toekomst kunnen hebben. "

Wereld Labyrint dag

Franciskaans Milieuproject in en bij Stoutenburg

Labyrintdag Op de eerste zaterdag van mei is het wereld labyrintdag en wordt wereldwijd om 13.00 uur voor eenheid en vrede in labyrinten gelopen.

Je bent van harte uitgenodigd om op zaterdag 2 mei in Stoutenburg Stoutenburgerlaan 5, 3835 PB Stoutenburg (even ten Oosten van Amersfoort) mee te lopen in een labyrint.

Voor meer informatie Carolien Looman post@stoutenburg.nl;
website: www.stoutenburg.nl

Quakers in stripvorm

door Erik Dries

24

Terug naar het denken en doen van de Quakers. In veel landen hebben ze een boek samengesteld, dat dan gaat over 'Quaker faith & practice'

en daar kan je o.a. in lezen - in korte fragmenten - wat allerlei Quakers door de eeuwen heen gezegd en gedacht hebben (ze hebben iets met dagboeken)

een soort schatkist

de Quakers zijn als een prisma waar het licht door gaat

de werkloze is een ruwe diamant

verstandig iets over sex

goede opmerking over opgroeien

wijsheid over gezinsleven

uitroepeteken bij wapenhandel

wij zijn allen dieven

single?

en dan heb je daar ook de 'raadgevingen & vragen'...

Ook typisch Quakerachtig... raadgevingen en vragen, géén geboden of vastgelegde voorgeschreven dogma's. Wie denk je wel dat je bent?

en garde!

Handen en Voeten.

door Dick Kamminga

Ik woon in een kleine straat waar zo'n 30 huizen staan er. Er stond op de hoek van de straat een mooie bungalow te koop met een grote tuin van zo'n 750 meter. Toen het huis was verkocht en de nieuwe bewoners hun intrek namen met hun kinderen zag ik wel dat de man geen tuinman was: hij was in de zomer bezig een appelboom te verplaatsen. Toen ik hem daarop aansprak, slaakte hij een zucht van verlichting: “Hè eindelijk iemand die er iets vanaf weet”. We hebben de week daarop een appelboom uitgezocht die in de herfst geplant moet worden.

Omdat ik merkte dat het gezin wel veel belangstelling had voor tuinieren nam ik zo'n 40 aardbeiplantjes voor ze mee en zette deze in hun tuin. Ook een paar tomatenplantjes en een paar paprikaplantjes heb ik erin gezet. Dit was voor hen iets wat ze nog nooit hadden meegemaakt: planten en groente uit eigen tuin. De man vroeg mij of de tomatenplant en de paprikaplant in de herfst kon worden afgeknipt zodat ze in het voorjaar opnieuw kunnen groeien. Ik heb hem uitgelegd dat er eenjarige planten zijn en ik volgend voorjaar wel weer zaadjes in potjes zal doen om weer jonge plantjes te krijgen.

Omdat we zelf veel groente verbouwen en lang niet alles zelf kunnen opeten, geven we vrij veel weg: aardbeien, uien, sperzieboontjes en andijvie. De groente die we weggeven doen we in een plastic zak en hang deze aan de achterdeur bij de mensen bij ons in de straat.

Toen ik mijn buurman een zak spekbonen heb gegeven waren

ze helemaal verkocht: zelden hadden ze zulke lekkere groeten gehad, en hij vroeg me of ik deze ook in zijn tuin wilde kweken.

Kennelijk waren zij niet de enigen die dat vonden, want toen ik met mijn hondje aan het wandelen was, werd ik aangesproken door een andere buurvrouw die mij vroeg hoe ik zulke lekker bonen kon kweken en of ik dat ook bij hun wilde doen. Als ik nu zie hoe er bij mij in de buurt enthousiast geprobeerd wordt om zelf een groentetuin te kweken, terwijl ze nauwelijks tuingereedschap hebben noem ik dat hier wordt gewerkt met handen en voeten. Maar wel biologisch en natuurvriendelijk!

Zingen: Walk in the light

woorden en muziek traditioneel

bron: *Sing in the Spirit, a book of Quaker Songs Lied 111*

Verse G Bm C G C D G C/D D7

I. The Spi - rit lives to set us free; walk, walk in the light. It

G Bm C G C D G

binds us all in u - ni - ty; walk, walk in the light.

Chorus G G7 C D D7 B7

Walk in the light, walk in the light,

Em Em7 C Am7 D D7 G

walk in the light, walk in the light of love.

2. The light that shines is in us all;
walk, walk in the light.
We each must follow our own call;
walk, walk in the light.
3. Peace begins inside your heart;
walk, walk in the light.
We've got to live it from the start;
walk, walk in the light.
4. Seek the truth in what you see;
walk, walk in the light.
Then hold it firmly as can be;
walk, walk in the light.
5. The Spirit lives in you and me;
walk, walk in the light.
Its light will shine for all to see;
walk, walk in the light.

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	iedere zondag 10.30 uur	Vossiusstraat 20, Amsterdam
Antwerpen	geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 email : boekrijk@hotmail.com
Brussel	iedere zondag 11.00 uur	Quakerhouse, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Bennekom	2e en 4e zondag van de maand: 10.30 uur	"Commanderij", Commandeursweg 44, Bennekom. Kinderen zijn welkom! Op 2e zondag wordt er eerst van 10.30 – 11.00 een worship-sharing gehouden, daarna wijdingssamenkomst tot 12.00.
Deventer	Wijdingssamenkomst 3 ^e zondag 10.30 uur Gespreksavond: 1 x maand: 18.30 uur op wisselend di/do	Wijdingssamenkomst in het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Gespreksavonden, data en inlichtingen bij Martin Touwen tel.: 0570-655229 of mail secretariaat@deQuakers.nl
Eindhoven	Inlichtingen bij Hildegard h.hensen2@telfort.nl tel 040 2550464.	Wisselende plekken, Hildegard Hensen, Ganzebloemstraat 6, 5643 JP in Eindhoven.
Groningen	2e en 4e zondag van de maand: 10.30 uur	De Poort, Moesstraat 20, 9717 JW Groningen, tel.: 050-5712624 Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Peter Spreij; nonmv@pspreij.nl
Den Haag	iedere zondag: 10.30 uur	Stadhouderslaan 8, Den Haag Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma.
Zwolle	Op 1 februari 2015 10.30	Van Nispensingel 5. contact: Marlies Tjallingii 038-4608461
Wijdingssamenkomsten op Afstand		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu 2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones. Bekendmaking op Quakerworship.org 3. Quaker Faith and Fellowship www.Quakerfaithandfellowship.org	

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen

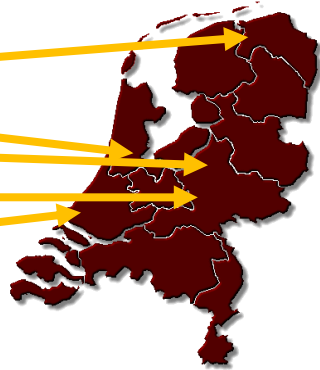
NON

A'dam

Deventer

MiZuNed

Haagse

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers) Postbus 2167, 7420 AD Deventer. Tel.: 0570 - 655 229. e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 tnv Religieus Genootschap der Vrienden - Quakers- te Zwolle.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, bibliothecaris - Tjeerd Dibbits, Tel.: 020- 6237732. Open op afspraak.

Quaker Literatuur: Willem Furnée ; Badhuisweg 149, 2597JN 's-Gravenhage telefoon: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert W.de Zwijgerlaan 21-III, 1056 JD Amsterdam Tel.: 020-6125703 / 020-6829334, mijquak.1@online.nl
Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 tnv A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Willem Furnée haagsevrienden@Quakers.nu
Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. Tel. 070-3600621. Bankre.k: NL48 INGB 0001 8562 21 tnv Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Pieter Ketner, p.ketner@upcmail.nl Corr.adres: Frieda Oudakker: friedaoudakker@live.nl. Bankrek: NL67 TRIO 0197 6518 52 ten name van Rel.Gen.der Vrienden-Quakers- te Deventer.

Deventergroep: Martin Touwen, inlichting via 0570-655229 of secretariaat@deQuakers.nl.
Postbus 2167,7420 AD Deventer.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Peter Spreij ;
Watersingel 17, 9351 XN Leek, Tel.: 0594-769063; nonmv@pspreij.nl
Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 tnv N.O.N. MV Rel.Gen. d. Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds: schrijver Marielke Nieuwerth-van den Akker QHF@marielke.nl
Penningm: Johannes Borger, johannes.borger@hotmail.com Bankrek. NL19 INGB 0000 220644 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Peter van Leeuwen, Tel.: 0182-611786; vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL28 INGB 0002 5386 85 t.n.v. VVQREA te Helmond.